

Un muzician prin ideatică, un intelectual prin vocație – interviu cu Andrei-Radu Dimitriu, Director general al Filarmonicii „George Enescu”

“Cred că ar trebui să existe o instanță de ținută morală, incontestabilă ca seriozitate și competență intelectuală, obiectivă și acceptată unanim...”
Andrei Radu Dimitriu

L-am cunoscut personal abia în vara acestui an. Un personaj aparte cu trăsături fine și gesturi elegante, un spirit deschis și pătrunzător, un interlocutor mai mult decât agreabil. Dialogul care s-a conturat atunci între noi, în cabinetul, încărcat de atâta istorie, al Directorului General Andrei-Radu Dimitriu, mi-a stimulat ideea de a realiza un interviu pentru revista *Actualitatea Muzicală*, ca bun prilej pentru rostirea a câte ceva din ideatica acestei personalități aflate de peste opt ani la conducerea celei mai prestigioase instituții muzicale din România: Filarmonica „George Enescu”.

George Balint: *Domnule Director general, inițiez interviul pe care ați avut amabilitatea să-l acordați pentru revista AM, prin apelativul referit funcției cu care ați fost investit și reinvestit, ca să zic așa, de mai bine de opt stagii. Așadar, ca prim-director al unei instituții menite să dea un ton modelator pentru cultura și viața muzicală de nivel înalt și anvergură europeană, referindu-mă, desigur, la Filarmonica „George Enescu”, cum considerați această poziție, deopotrivă, pentru instituție și pentru dumneavoastră?*

Andrei-Radu Dimitriu: Am reflectat de multe ori la șansa pe care mi-a oferit-o destinul. Undeva, Sf. Toma de Aquino spunea ceva de genul acesta „mediul în care trăiește omul îi hotărăște destinul”. Mediul în care m-am format – de care sunt foarte mândru – este un mediu prin excelență intelectual și urban de câteva generații. Sunt din Roman, orașul lui Celibidache și Jora. Tatăl meu a fost avocat, primar țărănist și, natural, deținut politic, iar mama – legătura decisivă cu muzica – a fost profesoară de vioară și avea o bună voce de soprană de coloratură. Poate aceste detalii să explice ceva din biografia mea. Revin la întrebare...

E o mare onoare și un nesperat privilegiu pentru mine să conduc o instituție de calibrul artistic, de prestigiu și istoria Filarmonicii bucureștene. O instituție cu o istorie venerabilă – 150 de ani de la fondare, a 3-a ca vechime în

Europa, după Viena și Budapesta – impune responsabilitate lucidă, rigoare negociabilă a valorii actului artistic acceptat, o strategie inteligent gândită și resurse corespunzătoare acestei ambiții. Resurse umane și financiare. Problema acestor resurse trebuie gestionată înțelept de decidenții politici și are un rol decisiv. Și așa mai sublinia o considerație... **Cultura, cuprinzând și muzica – cel mai universal limbaj – rămâne ambasadorul pe deplin credibil și de cel mai înalt prestigiu pentru orice țară și pentru orice comunitate.** Filarmonica își joacă cu strălucire acest rol. Ar trebui doar utilizată mai des și susținută semnificativ.

O subliniere necesară. Muzica cultă poate fi un ambasador care să cucerească doar în lumea elitei intelectuale, singura care zidește peren și valoros și care ar trebui să conteze mai mult în societățile civilizate. Și încă o subliniere: să ne ferim de cultura de nivel parohial... face doar rating... nu ajută la europenizare, proces esențial pentru progresul social din România. Am o rețineră serioasă față de „tabloidizarea” proiectelor muzicale

foto: revistatango.ro

profunde. Îmi imaginez comentariile posibile... dar pudibonderia nu e constructivă...

G.B.: *Îmi permit să citez din ceea ce am putea considera un credo pe care l-ați exprimat scriptic în vitrina virtuală de prezentare a Filarmonicii: “Constat până unde au ajuns orchestrele europene consacrate, care sunt rigorile care fac marea performanță și cât de mult și de serios trebuie să se muncească pentru a fi admis în clubul select al orchestrelor simfonice din prima „ligă” continentală. Trebuie muncit mult, cu seriozitate, cu dăruire, cu rigoare. Asta trebuie să învățăm. Totuși, marea performanță mai cere și har, talent natio.” E un reper de ideatică a începutului, a continuității, a unei cadențe primenitoare?...*

A.R.D.: Sunt principii imperative, permanente, pentru marea performanță. Uneori un talent mai pronunțat poate părea că suplinește antrenamentul metodic, serios, responsabil. E o eroare care se răzbună... te trimite sigur în anonim. Stau de vorbă cu dirijori și soliști străluciți. Aproape toți recomandă același lucru: muncă temeinică, seriozitate necondiționată și corecții severe pentru superficialitate. Dumneavoastră, artiștii – ca și oamenii de

știință –, aveți marea șansă a unei posterități care vă va asuma. Doar că prima condiție pentru ca acest lucru să se întâmple e ca gestionarea acestei posterități să o faceți consecvent și înțelept încă de la debutul în viața publică. Nu toată lumea înțelege acest lucru...

Și încă o precizare care deprimă, probabil... doar marea performanță omologat internațional garantează și o posteritate glorioasă. Amatorismul, impostura, genul „cămin cultural rural” n-au nici o șansă... Sigur, și producția culturală modestă, provincială, își are rolul ei și trebuie să existe. Noi vorbim, însă, de ceea ce va reține

Ateneul Român

istoria și care contează pentru continuarea unei identități culturale semnificative în nota axiologiei civilizației europene.

G.B.: *Se prea poate ca, pentru mulți, mai cu seamă din breasla muzicienilor, să „beneficiați” de prezumția de nemuzician, prin urmare, nerecomandabil pentru poziția de vârf a managementului unei instituții de profil muzical. Cu toate astea, o serie de rezultate memorabile, atât de stagione, cât și prin participarea la Festivalul Internațional „George Enescu”, au bornat o activitate care, peste două stagioni, va măsura un deceniu. De altfel, anterior, ați acumulat deja o semnificativă experiență în calitatea de Președinte Director General al Radioului public, iar mai înainte, ca Președinte Director General al Agenției Române de dezvoltare.*

A.R.D.: Conjuncturile – poate nu doar conjuncturile – mi-au permis să acumulez un lung și foarte divers inventar de poziții de conducător în domenii diferite, vreme de 30 de ani. Spun acest detaliu pentru a se înțelege că judecățile pe care le emit au suportul unei lungi experiențe manageriale. Categorie, pot fi alte judecăți, mai pragmatice, mai adaptate unor situații. Revin la ceea ce sugerează întrebarea dumneavoastră.

Consider că un conducător de instituție culturală importantă trebuie să fie – spun eu – un „consumator calificat de cultură”, de „cultură de performanță”, și mă gândesc la Noica. Un intelectual cu exercițiu, obligatoriu universitar omologat, cu lecturi solide, cu o cultură solidă asimilată, familiarizat în mediul academic. Desigur, și cu un instinct managerial dovedit. Performanțele excepționale culturale sau științifice nu sunt, de cele mai multe ori, și garanția unei bune și corecte administrații. Creatorul e tentat din varii motive să aibă în vedere „conurența” și va

cenzura subiectiv decizia. Și eu am știință de situații concrete... **Conducătorul de instituție culturală, științifică, educativă, trebuie să fie bătut până la obsesie de dorința, i-aș zice, patologică, de a ctitori în marea cultură.**

G.B.: *Fără doar și poate, și în România actuală există elite culturale. Dar, din păcate, suntem nevoiți să constatăm adesea că, din perspectiva domeniilor pe care le reprezintă, acestea se ignoră reciproc. Ba mai mult, chiar personalități dintr-o aceeași ramură profesională par să tindă într-un fel de indiferență față de opera contemporanului autohton. O elită care, deși bogată în personalități, în ansamblu, e subminată de tot felul de nuanțe de dihotomie. În opinia dvs., ce credeți că lipsește, care ar putea fi elementul coagulant, oare a fost mereu așa sau ne situăm într-un aspect de caz fără precedent?*

A.R.D.: În primul rând aș introduce în discuție o noțiune extinsă: Elita intelectuală, cuprinzând elita culturală și elita științifică. În bună măsură, „diagnosticul” e același.

Rolul elitei intelectuale în procesul complex de dezvoltare al unei societăți este esențial, axiomatic. Îmi place să citez un sociolog român, activ în prima jumătate a secolului trecut: Eugeniu Speranția, universitar din Cluj: „Doar elita intelectuală zidește, ceilalți pot, cel mult, consuma ceea ce produce aceasta”. Formularea nu e fidelă enunțului autorului, dar aceasta este esența. Tema solidarității naționale și a exercițiului de admirație reciprocă nu a devenit o realitate în lumea românească. Elita n-a făcut excepție...

Dimpotrivă, de multe ori, ea a dat tonul. Judecați umorale, egoisme violente, rudimentare – vezi „protocranistul interes” pentru capra vecinului – invidii demolatoare, delațiuni ordinare... Aproape toate fac parte din gena noastră, aș zice. Sigur, pervertirea a fost amplificată de regulile regimului comunist, care a dinamitat mentalitatea și a distrus valorile morale ale unei societăți în curs de bună așezare în istoria civilizației europene.

Cred că ar trebui să existe o instanță de ținută morală, incontestabilă ca seriozitate și competență intelectuală, obiectivă și acceptată unanim... și lideri, personalități de calibrul real, de infailibilă rectitudine, copleșitoare competență intelectuală, omologată continental, care să „dea măsură”, personalități de vocație, cum îi definea Constantoin Rădulescu-Motru. Societatea românească derapează vizibil și extrem de riscant pentru un viitor democrat și european. E timpul – de fapt, de mult era timpul – ca elita intelectuală să se implice ferm și să impună interesul național autentic în viața publică: politici adecvate în educație, în domeniile cultural-științific, de securitate, politic, în economie. Solidaritatea intelectuală, buna camaraderie pe marile teme ale lumii contemporane, sunt vitale... Și mai multă înțelepciune, responsabilitate asumată, perseverență și refuzul compromisurilor...

G.B.: *Chiar dacă prin formatul profesional sunteți inginer, iar prin vocație, un rafinat intelectual, am putea considera că, deja iubind muzica și apropiindu-vă atât de mult (și de demult) de ea – ca meloman, dar și din perspectivă organizatorică –, prin ideatică, sunteți un om al muzicii și pentru muzică. Cum comentați?*

A.R.D.: O întrebare dificilă... Categorie, nu pot fi un om al muzicii, „din muzică” ca profesionist, pentru simplul

motiv că nu sunt calificat corespunzător. Știu că mulți amatori, de multe ori precari, se revendică din lumea muzicii care consacră... Se poate discuta... dar eu sunt rațional și onest să nu-mi atribui calități inexistente. Iubesc muzica, am trăit în anturajul muzicii – acasă la Roman, în anii copilăriei, se asculta permanent Radio Monte Carlo pentru concerte și, evident „Europa liberă”, „Vocea Americii”. Mai târziu, am inclus muzica între pasiunile mele profunde. Muzică – nu doar simfonică – ascult ca o terapie, zilnic, ore în șir. Sigur, nu orice muzică... Cred că a contat hotărâtor, cum am mai spus, mediul familial, educația, cultul pentru armonie, frumos, valoarea intelectuală reală, pentru onoare, pentru tot ceea ce formează deplinătatea umană și umanistă a caracterului.

Am avut doar șansa să administrez instituții muzicale de referință și m-am strădui să mențin standardele europene culturale și să consolidez prestigiul și performanțele artistice. **Preferința mea rămâne pentru clasicismul în multiple formule, cel omologat de Europa civilizată și prețuit de intelectualul rafinat. Obsesia dominantă: refuzul ferm, ușor agresiv față de produsul subcultural, kitch, futil și față de prostul gust care ofensează.**

G.B.: *Împărtășiți-ne, vă rog, câteva din proiectele la care fineți în mod deosebit, atât sub aspectul activității artistice specifice Filarmonicii (concerte, recitaluri) cât și a celei culturale, proprii – prin bogăția și complexitatea semnificației – Atheneului Român, precum seria conferințelor în format dialogal unde sunt invitate să participe personalități de renume internațional.*

A.R.D.: Sunt câteva priorități pe care le-am formulat la venirea mea la conducerea Filarmonicii:

Recuperarea conferințelor interbelice într-un format nou, *conferința-dialog*, mai dinamic, ținând seama de noua audiență. Și acest lucru, consider că l-am realizat: 31 de conferințe, 4 laureați Nobel, mai mulți premiați

LUCRĂRI PREZENTATE ÎN CADRUL BIROURILOR SECȚIILOR DE CREAȚIE ȘI ACHIZIȚIONATE DE CĂTRE UCMR (ianuarie - iunie 2018)

SECȚIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ȘI MULTIMEDIA

Apostol Elena – *Hummingbirds for 2 trumpet in C*; **Anghel Irinel** – *Phantom Power* – muzică electronică; **Băcan Aurelian** – *Autoportret*, cvintet de suflători; **Beleaev Vladimir** – *Cinci piese pentru Archaeus*, în memoriam Liviu Dănceanu; **Burlea Vlad** – *Spirit of unseen*, pentru bas clarinet și orchestră de coarde; **Cibișescu Iulia** – Sonata pentru violă și pian; **Ciobanu Ghenadie** – ... *cette fois a Paris* – Fantasia quasi una sonata; **Ciobanu Maia** – *Alter(music)Natives*; **Crețu Cătălin** – *Persona*, instrumental theatre for viola, horn and trombone; **Dobrinescu Ioan** – *Sonatur*, piesă pentru vioară solo; **Ganea Laurențiu** – *Archaeus MMXVII*; **Ioachimescu Călin** – *Organum decimum*, pentru 10 flaute; **Măniceanu Mihai** – *Mareea*, pentru flaut și ansamblu de flaute; **Mânzat Laura** – *Fancy a quarto*, pentru clarinet, pian, vioară și violoncel; **Murariu Ștefan Alexandru** – *Espaces III*, pentru violoncel și pian; **Nemescu Octavian** – *DUANEGDIA oder DIANEGDUA*, pentru ora 10 seara, etaj I; **Petra Carmen Basacopol** – Suita pentru pian nr.2; **Stănescu Gheorghe** – *Rondo*, pentru cvartet de suflători; **Ștefănescu Cătălin** – *Prier*, pentru flaut și pian; **Vlad Roman** – *Sărutul*, piesă pentru violă și violoncel; **Vlad Ulpiu** – *Sonorități și nu mă uita IX*, trio for flute, percussion and piano; **Vodă Bogdan** – Cvartet de coarde nr. 3; **Vosgianian Mihaela** – *Jupiteran Cycle*, muzică electronică; **Zbarcea Lucian** – Concert pentru 4 corni și orchestră.

Subsecția vocal – instrumentală (mixtă)

Baciu Vlad-Răzvan – *Tatăl nostru*, pentru cor și orchestră de coarde cu timpani, text religios; **Balint George** – *Cumplitul nefamiliar*, pentru bariton, grup de recitatori, trombon și orchestră, text: Sofocle; **Bence-Muk Cristian** – *Momente memorabile din viața lui B*, glumă muzicală pentru bariton solo și ansamblu instrumental, text: folclor urban; **Mălăncioiu Gabriel** – *Semnale peripatetice*, pentru soprană, vioară, violoncel și pian.

Subsecția de fanfara

Biriș Alexandru – *După-amiază de vară*, fantezie pentru suflători; **Buga Aurel** – *Poliphonie II*, cvintet pentru suflători; **Luncan Octavian** – *Biruitorii*, suită pentru fanfară; **Mihai Florian** – *Valsul parfumului tău* pentru orchestră de suflători; **Ola Adrian** – *Glumă muzicală*, fantezie pentru orchestră de suflători; **Țugui Gheorghe** – *Fantezie rustică* pentru fanfară.

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Alexandrescu Horațiu – *Două coruri cu percuție: Cerb s-a lăudatu'* – cor bărbătesc cu percuție, versuri folclorice; *Voi n-ați fost cu noi în celule* – cor mixt cu percuție, versuri liturgice, folclorice și fragmente din poemul cu același titlu de Radu Gyr;

Goncourt, laureat premiul Bolzan, universitari din celebre instituții din Europa și S.U.A., cardinal, președinți de țară, dizidenți de mare notorietate, scriitori etc. Și Conferințele de Crăciun, după modelul britanic, la a șasea ediție anul acesta. Și în 2019 vom avea trei conferințe.

Alt proiect foarte drag rămâne **reconstituirea Pinacotecii Ateneului**. Demersuri cu debut în 2012. Pare a fi o șansă anul viitor, dar tăierea panglicii în anul Centenarului ar avea un plus de semnificație.

Evident, **avem ca primă prioritate ansamblurile muzicale ale Filarmonicii**. Efortul pentru marea

performanță artistică. Am să menționez câteva nume care vor urca pe scena Atheneului în acest început de stagiune: Christian Zacharias, Christian Badea, Radu Lupu, Misha Maisky, Valery Sokolov, Katia Bunistshvili, Daniel Ciobanu, David Grimal, Horia Andreescu, Elisabeth Sombart și încă alte nume de rezonanță. Cred că e convingător pentru cât de apreciate sunt Orchestra și Corul Filarmonicii „George Enescu”.

Va fi **un concert dedicat Centenarului și un altul dedicat aniversării celor 150 de ani ai Filarmonicii și 130 de ani de la inaugurarea Atheneului Român**.

În primăvară, vom lansa **un Trio cu 3 români laureați ai Festivalului George Enescu**. La sfârșitul lui februarie **continuăm Festivalul de conferințe în parteneriat cu Fundația Humanitas**. Avem în program lansări de carte și vernisaje de expoziții de arte plastice, dezbateri cu teme cultural-istorice (revista „Memoria”, premiile de eseistică Corneliu Coposu, ș.a.).

În mod sigur, îmi mai scapă evenimente patronate de instituția noastră, dar curiozitățile au rezolvare pe pagina noastră de internet.

George BALINT

Ateneul Român - sala de concert

Arvinte Constantin – Două cântece patriotice: *Eroii de la Mărășești*; *Fală străbună* – cor mixt a cappella, versuri: Cpt. George Bengescu, Nicolae Nasta; **Buciu Dan** – *Citha*, lied pentru mezzosoprană și pian, versuri: Dan Buciu; **Dobrinescu Ioan** – *Colo-n josu', mai în josu'* – colind pentru cor mixt a cappella, versuri populare; **Fiț Iosif** – *Tatăl nostru* – pentru cor mixt a cappella, versuri: Noul Testament; **Goia Dan Mihai** – *Milioane de oameni, milioane de inimi* – poem coral dedicat Centenarului României Mari, versuri: Violeta Zamfirescu, A.E. Baconsky, Alexandru Andrițoiu, Viorel Lupu; **Lupu Olgața** – *Am zărit lumina* – lied pentru mezzosoprană și pian, versuri: Marin Sorescu; **Pelearcă Ion** – *Sunați Unirea cea Mare* – pentru cor mixt a cappella, versuri: Nicolae Dumbravă, Geo Ciolcan; **Pepelea Roxana** – Două lieduri pentru mezzosoprană și pian: *Concert vesperal*; *Chant rompu*, versuri: Vasile Burlui; **Petrescu Alexandru Christian** – *Peste vârful* – poem pentru soprană, bariton, cor și „fluierași”, versuri: Mihai Eminescu; **Stoianov Petru** – *Lacul* – lied pentru voce și pian, versuri: Mihai Eminescu; **Teodorescu-Ciocănea Livia** – *L'Insolement* – poem pentru două soprane și pian la 4 mâini, versuri: Alphonse de Lamartine; **Țăranu Cornel** – Două poeme pentru voce și pian: *Autoportret cu geam*; *Nod I'*, versuri: Nichita Stănescu; **Vodă-Dembinski Diana** – *Căutarea tonului* – lied pentru mezzosoprană, pian și clarinet, versuri: Nichita Stănescu.

Subsecția didactică

Arvinte Constantin – *Plaiuri transilvoane* pentru doi corni în F; **Burlea Vlad** – *Rituri și dansuri telurice* pentru orchestră de cameră; **Buciu Dan** – *Marea dandana*, cor pe două voci cu pian, text: Dan Buciu; **Cudalbu Grigore** – *Mică suită de colinde* pentru instrumente Orff; **Dembinski-Vodă Diana** – *Pedeapsa*, cor pe două voci cu pian, text: Elena Farago; **Neagu Anca-Nicoleta** – *Șoricelul pedepsit*, cor pe trei voci a cappella, text: Tudor Arghezi;

SECȚIA DE MUZICA JAZZ/POP

Cozma Romeo – *Ecouri* – etno-jazz instrumental pentru cvartet de clarinete; **Drăgan Mircea** – *E doar un ... blues* – pop instrumental; **Kerestely Andrei** – *Din amintiri* – ușor, versuri: Liliana Ștefan; **Kerestely Jolt** – *Noi și muzica* – ușor, versuri: Marian Stere; **Moculescu Horia** – *Urs de pluș. Cântec de leagăn pentru oameni mari* – ușor-liric, baladă, versuri: George Țărnea; **Pavelescu Dan** – *Tango* – instrumental, cvartet de coarde; **Popescu Virgil** – *S-a-nțămplat cândva* – ușor, versuri: George Popovici; **Răsvan Cătălin** – *O zi obișnuită* – soul lent instrumental; **Simion Nicolae** – *Mr. Monk is back in town* – jazz cameral instrumental; **Soleanu Cristian** – *River flow* – jazz instrumental; **Țircolea Cătălin** – *Daksha* – jazz instrumental; **Zaharescu Tudor** – *Un semn de-aș mai primi, iubire* – pop muzică ușoară, versuri: Ana Mardare.

SECȚIA DE MUZICOLOGIE

Balint George – *Privirea estetică. Încercare în contemplarea muzicii*; **Coman Lavinia** – *Școala de artă în epoca de aur. Memoriile unei directoare de liceu*; **Constantinescu Grigore** – *Nocturn și diurn în muzică*, vol. VI; **Popescu Mariana** – *Retrospective în muzica religioasă din spațiul dobrogean*; **Stoianov Carmen** – *Cărțile psalmilor. Reflexii în sonor*, vol. I; **Vasile Vasile** – *Studii de bizantinologie și muzică*